

3. Raising "Patient Capital" for Your Business. How to attract funding from people who don't expect an immediate return. Asheesh Advani.. - Режим доступу: <https://www.entrepreneur.com/article/171894>
4. 7 sources of start-up financing. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.bdc.ca/en/articles-tools/start-buy-business/start-business/pages/start-up-financing-sources.aspx>
5. Angel Investor By AKHILESH GANTI (updated Mar 5, 2020). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/i/irr.asp>
6. U.S. Securities & Exchange Commission. "Updated Investor Bulletin: Accredited Investors."
7. Venture Capitalist (VC) by AKHILESH GANTI (updated Mar 16, 2020). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/v/venturecapitalist.asp>
8. What Is a Venture Capitalist? Is there a venture capitalist in your future? by SUSAN WARD. - Режим доступу: <https://www.thebalancesmb.com/what-is-a-venture-capitalist-2947071>.

Ізотов Г. Ю.
Студент 4 р.н., НаУКМА

ВПЛИВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Прямі іноземні інвестиції доволі часто згадуються, як один з основних факторів, спроможних змусити економіку країни-реципієнта зростати швидшими темпами. Особливо ця тема актуальна для країн, що розвиваються і не мають великого обсягу вільних фінансових ресурсів. Також прямі іноземні інвестиції відіграють важливу роль у глобалізації економічного простору тому, що така форма інвестицій означає, що ціль суб'єкта-резидента в одній економіці – отримати тривалий інтерес до підприємства резидента в іншій економіці [1 с. 93]. Таким чином посилюються зв'язки, часто між країнами з різним рівнем розвитку, такі відносини можуть бути взаємовигідними для обох.

Ще Адамом Смітом було встановлено залежність насиченості економіки грошима та ціною грошей, а Д. Рікардо писав про доречність руху капіталу в країни, де витрати на виробництво нижчі, на користь цього Дж. Ст. Міль стверджував, що норма прибутку вища в країнах, що бідніші але висока прибутковість може покрити ризики від вкладення в них [2; 3 с. 27-31; 4]. Ці ідеї класичної економічної школи є актуальними і сьогодні, але важливо розуміти, що класики говорили про рух капіталу в більш широкому розумінні ніж прямі іноземні інвестиції.

Портер у своїй праці 1990-го року відзначив важливість кооперації підприємств, які мають частку іноземного капіталу з місцевими виробниками, таким чином налагоджуються виробничі зв'язки, які позитивно впливають на економіку в цілому, адже всередині країни зростає попит на сировину. Але основний вклад М. Портера – це теорія конкурентних переваг, він виділив декілька факторів, які формували переваги галузей економіки: ефективність факторів виробництва, характерні особливості попиту, можливість кооперації з місцевими підприємствами [5]. Наявність таких переваг робить галузь більш привабливою для інвестування. За таких умов можна виділити наступні етапи розвитку індустріалізації економіки: 1) країна імпортує товари народного господарства, а експортує більш прості у виробництві працемісткі товари або ті, які можна назвати квазікапіталомісткими, тобто ті, які випускаються за застарілими технологіями, а також характерним для цього етапу розвитку є експорт сировини; 2) наступним етапом є задоволення внутрішнього попиту за рахунок збільшення частки вітчизняного виробника, тобто уряд проводить протекційну політику аби захистити національного виробника від імпортної продукції, яка все ще більш конкурентна, однак для цього необхідно збільшити імпорт капіталомісткого товару, який бере участь у виробництві; 3) після цього продукція вітчизняного виробника стає конкурентною, що дозволяє збільшити експорт; 4) останньою ланкою розвитку індустріалізації економіки стає збільшення частки капіталомісткої продукції та її експорт, натомість виробництво споживчих

товарів не припиняється, а можливо частко переміщується в країни, де норма прибутку вища. Ці етапи були описані у 1930-х роках К. Акамацу у праці під назвою «Згряя гусей, що летять», яка багато в чому схожа із теорією життєвого циклу товарів Р. Вернона [6].

Прискорити процес розвитку можна за рахунок компаній з іноземним капіталом вважав Т. Озава, можливе це, якщо на другому етапі не збільшувати імпорт капіталомістких товарів, а задовольняти попит на них за рахунок пропозиції, яку мають створити компанії з іноземним капіталом. Таким чином країні стають доступні товари, які раніше не можливо було виготовити через брак досвіду і технологій у вітчизняного виробника. Однак такий розвиток можливий, якщо прямі іноземні інвестиції вливаються у галузі де існують порівняльні переваги, але іноземним інвесторам також можуть бути цікавими ті галузі, які просто малорозвинуті. Вихід компаній з іноземним капіталом на ринок з олігополістичною конкуренцією буде означати захоплення іноземним капіталом. Придушення слабких конкурентів і домінування на ринку дозволить продовжувати просте виробництво працемісного товару, використовуючи дешеву робочу силу без застосування новітніх технологій. Прямі іноземні інвестиції, що вливаються для захоплення слаборозвинутих ринків Т. Озава називає антиторговими [7 с. 19-20].

Отже прямі іноземні інвестиції можуть стати каталізатором економічного розвитку, за умови зацікавленості інвесторів у розвитку виробництва, а також конкуренції на ринку. Це можливо тому, що прямі іноземні інвестиції вкладаються у бізнес, який створює робочі, а разом із цим конкурентну продукцію. Але капіталовкладення може призвести до короткострокового зростання, при цьому менш ефективне для тривалого зростання. Проблема в тому, що фізичний капітал не може бути причиною довгострокового росту [8]. З іншого боку багато дослідників доводять ефективність прямих іноземних інвестицій на тривалому відрізку в часі [9; 10]. Це пояснюється тим, що разом з інвестиціями в країні з'являються новітні технології не тільки виробничого характеру, а й ті, що можуть підвищити ефективність роботи в офісах, як наприклад корпоративна культура та інше. Технології та ноу-хау допомагають працювати ефективніше, прискорюють виробничий процес і пожвавлюють дотичні сфери, що прискорює економіку в цілому. Крім того тепер носіями технологій стають і працівники, тобто відбуваються взаємодія з людським капіталом і підвищення його якості, іншими словами – навчання робітників. Конкурентні переваги разом із сучасними технологіями формують капітал знань, який є надзвичайно дорогим у виробництві, але дешевим у застосуванні. Через це горизонтальне інвестування зазвичай є більш популярним адже дозволяє застосовувати вже наявний капітал знань до конкретного виробничого процесу, натомість вертикальне інвестування є менш популярним, що дозволяє вітчизняним виробникам долучатись до виробництва поряд із компаніями з іноземним капіталом.

Отже, прямі іноземні інвестиції можуть мати позитивний вплив на економіку країни-реципієнта не тільки на короткому проміжку часу, а й у довгостроковій перспективі. Тривалий розвиток можливий лише за умови конкуренції на ринку, адже існує небезпека монополізації вже з боку компаній з іноземним капіталом. Новітні технології, які використовуються для конкурування забезпечують випуск складної наукомісткої продукції, а також сприяють навчанню робітників, а отже розвитку людського та так званого наукового капіталу.

Список використаних джерел:

1. Manual IMF: Balance of payments. Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/bopman6.htm>
2. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. М., 1997.
3. Поکیدченко М.Г., Чаплигіна І.Г. Історія економічних вчень. М., 2004.
4. Мілль Дж. Ст. Основи політичної економії і деякі аспекти їх застосування до соціальної філософії: в 3 т. М., 1980.

5. Porter M. The Competitive Advantage of Nations. N. Y., 1990.
6. Саліхова О.Б. Бак Г.О Стратегії азійських країн з розбудови національної промисловості через залучення технологій ТНК, 2014
7. Муха Д. Макроекономічна ефективність залучення прямих іноземних інвестицій в республіці Білорусь, 2017
8. Seungwon K. The Effects of Foreign Capital Inflows on Economic Growth
9. Zuzana S. A causal relationship between foreign direct investment, economic growth and export for Slovakia
10. Feridun, Mete; Sissoko, Yaya Article Impact of FDI on economic development: A causality analysis for Singapore; 1976 - 2002.
11. Abakumova, J., Primierova, O. (2018). Economic Growth, Globalisation and Income Inequality: The Case of Ukraine. Economics, 10, 11th.

Кермач І. В.
Студент 2 р.н., НаУКМА

ДЕФІЦИТ ДЕРЖБЮДЖЕТУ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ І ШЛЯХИ ЙОГО ЗМЕНШЕННЯ

Формування державного бюджету та його наповнення є один з базових економічних завдань держави. В середовищі економістів існує тривала дискусія щодо того як забезпечити збалансованість структури державного бюджету і зменшити його дефіцит. Існують прихильники ідеї збільшення державних видатків (дефіцитного бюджету) в порівнянні із дохідною частиною, тоді як інша група обстоює необхідність максимальної збалансованості і недопущення дефіцитності державного бюджету.

Основні доходи бюджету у вигляді податків є тягарем для підприємств і споживачів, заважаючи впевненому економічному розвитку. Як з іншої сторони державні видатки, навіть самі неефективні нікому не заважають і не є тягарем. На макроекономічному рівні існує рівність так званих «ВВП за доходами» і «ВВП за видатками». Кожна грошова одиниця ВВП країни може бути зароблена чотирма способами: на продажу споживчих товарів домогосподарствами, на продажу інвестиційних товарів приватним підприємцям, на продажу товарів і послуг державі або іноземним споживачам (чистий експорт). З іншого боку, кожна грошова одиниця, зароблена громадянином, витрачена на заощадження, споживання та податки. Утворюється формула, що інвестиції приватних підприємств дорівнюють заощадженням мінус дефіцит державного бюджету і мінус чистого експорту. Роль чистого експорту полягає у створенні платіжного балансу держави. З цього випливає, що чистий експорт дорівнює відтоку капіталу плюс збільшення валютних резервів.

Заощадження не завжди перетворюються на інвестиції. Таким чином виходить, що заощадження крім інвестицій фінансують дефіцит бюджету, відтік капіталу і накопичення валютних резервів.

Факт впливу відтоку капіталу на зменшення інвестицій у економіку є очевидним. При заданому рівні припливу і відпливу капіталу кожна грошова одиниця дефіциту бюджету поглинає грошову одиницю заощаджень, яка могла піти на інвестиції. Кошти на фінансування дефіциту мають три основних джерела: емісія грошей, запозичення на внутрішньому ринку і зовнішні позики.

Грошова емісія призводить до підвищення інфляції і є прихованим податком на всіх власників цієї грошової одиниці. Висока інфляція призводить до макроекономічної нестабільності і погіршенню інвестиційного клімату.

Фінансування дефіциту бюджету за рахунок позик і облігацій є менш руйнівним для економіки. Але при такому типі фінансування треба знати міру, тому що при великій державній заборгованості реальні ставки відсотка за борговими зобов'язаннями зростають, чим витісняють приватних інвесторів.